

IDŐK TANUJA.

(EGYETEMES MAGYAR UJSÁG.)

<p>Szerkesztői szállás és kiadó-hivatal: molnár-utca, 14. sz. a. Szerk. iroda : váci utca, 19. sz. 2. em.</p>	<p>Előfizetési feltételek: Pesten házhozordással, valamint vidéken postai szétküldéssel egész évre 16 frt., fél évre 8 frt., negyedévre 4 frt.</p>	<p>Megjelenik a lap vasárnapokat és ünnepeket kivéve mindennap. Hirdetések háromszor hasábozott soraért vagy annak helyéért 5 ujkr. s 30 ujkr. bélyegdíj számítatik.</p>
--	---	--

Pest, márc. 10-én.

(L-y.) Olaszországnak az a dicsőség jutott az emberiség történetében, hogy míg ókori Rómája magát büszkén „Terrarum dea, gentiumque Romá”-nak nevezheté, ugyanezen Róma, Üdvöztünk szülése után is, tehát az emberiség második nagy korszakára is még magasztosb szerep vívője s teljesítőjeül választaték ki, hogy t. i. belőle sugározzék ki, előbb egész Európára, utóbb a föld kerekiségére az üdv, tudomány s igazi műveltség melegítő napja.

Róma tehát a hajdani nyers hatalom kezeltől a kereszténység maradandóbb hatalmának kezelőjévé lőn, s az isteni gondviselés úgy akarta, hogy ezen földadatában Krisztus helytartója világi fejedelmi jogok előnye által is támogattassék.

Az olasz nemzet, mióta a történelemben szerepel, mindig egymást emésztő kisebb népségek, apró államok, egymástól egészen eltérő kormányformák szünetnélküli harcát harcolta; és ha a magyar nemzetet, aránylag százszorta kevesebb belvizsgálkodása mellett is rajta szoradt a késő unokák szívét is fájdalommal eltsőt és okulásra intő közmondás, hogy „átok fogta meg a magyart, mert az soha együtt nem tart”: az olasz nemzetéről valóban el lehet mondani, hogy „egyenetlenkedési átok” fekszik rajta, mely miatt még sokáig nem fog egységes nemzetet alkotni.

Felettébb sajnáljuk, hogy ama nemzetnek egy fejedelem alatti tökéletes nemzetegység felé irányzott törekvése, a történelmileg kifejtett állapotok folytán az összes kereszténység érdekeivel is összeütközik: miértis legbölcsebb jötevői volnának az olasz nemzetnek azok, kik a már tavaly tervezett olasz szövetség alakjában ügyekoznének az annyira ohajtott nemzetegységet létrehozni.

Am ne higye senki s ne is hozakodjék azzal elő, hogy *csak a pápaság áll az olasz nemzetegység útjában*; korántsem csupán a pápaság. Csak a nápolyi dynastiát említjük s kérdjük: el fogja-e nyelhetni a terjeszkedő szárd királyság a két Sicilia királyságát is? De tegyük fel, hogy előre nem látható események- és kedvező körülményeknél fogva Victor Emanuel egy korona alá egyesítené az egész mostani Olaszországot: a Napoleon által tekintélyes érvényre vergődött és európaszerte elterjedt nemzetiségi elv szerént még Schweizban, Tirolban, Istriában, Dalmatiában és Malta meg Corsica szigetén is maradnának olasz rokonok a nemzet kebelénkívül. Kiket ha Victor Emanuel, vagy akarkicsoda más, szintén az egyesített nagy nemzetbe akarna bekelezni, élethalálra kellene megvívnia majdnem egész Európával.

Eszerént az egy fejedelem alatti vagy épen köztársasági olasz egység még Isten tudja meddig csak Mazzini és elvbarátai agyában fog rémleni, anélkül, hogy azt, miként a catholicismust gytlőlők állítani szeretik, épen a pápaság gátolná.

Bármennyire méltányoljuk tehát elvileg az olasz nemzetnek tökéletes egységre való törekvését: gyakorlati és történelmi szempontból azt még századokon át kivihetetlennek találjuk, s így csak sajnálnunk kell, hogy a turini kormányférfiak a történelem oktató intéseire oly keveset hallgatnak, hogy a pápai államok egy részének elsajáttítását is a kivihető tervek közé sorolták.

Hogy az olasz nemzetet ugyszólván végzettszerűleg nehézkedik a már főnebb említett „egyenetlenkedés átka”, mutatja naponkint az is, hogy a magukat már egyesülteknek tekintő részek is folytonos anomáliában állnak egymással. Ami Turinban, Genuában és Milanóban

Még hat teljes-számú példánnyal rendelkezünk.

szabad, ugyanaz Florencben, Parmában stb. szigorúan tiltatik és büntetik. Oh mit mondanál te, nagy *Alighieri Dante*, ha föltámadnál s Florencben a te idődben szerepelt dolgokat ismételtetni látnád? Bizonyára önkényt mennél újra számkivetésbe.

Mivel már itt vagyunk a florenci kormányánál, melynek az igazi szabadságot mélyen sértő eljárásait lapunk 56-ik számában feltűntettük, meg nem vonhatjuk olvasóinktól azon érdekes memorandumot, melyet a kitiltott 5. kath. lap egyike a genuai „Cattolico“ Ricasolihoz és miniszterársaihoz márc. 1-én intézett. Az ilyen memorandumokat a magyar kath. közönség más magyar pol. lapokban ugyis hasztalan keresné.

Tehát a „Cattolico“ a florenci miniszter urakhoz így ír:

„*Excellentiák! Mult hó 25-kén kaptuk meg Önök 23-ról szóló rendeletét, melylyel Önök a mi lapunknak, továbbá a Civiltá Cattolica-nak, az Armonianak, a Piemonte és Campanile című lapoknak Toscanába való bevitelét és terjesztését eltiltják. E rendeleten önkénytelenül csodálkozunk, mert, minthogy abban a kérdéses rendszabályra különféle okadatolást, de törvényes okot egyetlenegy sem találtunk felhozva. Am mégis ezen okmány elolvasása alatt tulnyomó érzetünk a meglepés, a megnagybá érzete vala. Ha a háladatlanok megtagadott szolgálat köszönetet érdemel, akkor mi kötelességünknek tartjuk, Önöknek ezennel nyilvános köszönetet mondani. A föntisített rendeletért tehát, melyet Önök bölcseségök szerint alattvalóikra nézve szükségesnek tartottak, köszönetet mondunk Önöknek a következő okokból: 1) Mivel Önök ilyképen fölmentenek minket, azon járadáságtól, hogy bebizonyítsuk, miszerint Önök kormánya alatt a nép a leggonoszabbul nyomatik. 2) Mivel Önök nyilvános okmány által vállalják magukra egyéb, oly gyűlöletes és nem szabadelmű rendszabályok felelősségét, melyek a mi szájunkból kiejtve hihetlenekül vagy tulzoztakul tartatnának. 3) Mivel ti (igy!) az által az utóvilágnak csalhatlanul bebizonyítjátok, minő szabadelmű volt a ti kormánytok. 4) Mivel ti az által tisztán és világosan megerősítettétek azon állításunkat, hogy ezen szó „szabadelmű“ nálátok és a hozzatok hasonlóknál csak álarc, mely zarnoki hatalomra való vágyástokat csak rosszul leplezi el. 5) Mivel ti ekkép az egészen vakoknak is bebizonyítottátok, hogy az alkotmányoknak, a sajtószabadságnak és az ezekből folyó többi szabadságoknak nincsenek gonoszabb ellenségeik, mint ti. 6) Mivel rendeletetek első fejezete egy idegen fejedelemnek való lealjasb hűzést foglal magában, és szintén meg erősíti azon állításunkat, hogy a ti declamatívótok Olaszország szabadsága fölött csak hűzések és csak tépésösül szolgálnak, melyen ama vágygyal ohajtott magas méltóságra eljussatok, mely után*

ásítottok. 7) Mivel, ha a nektek alárendelt népet netalán újra szavazásra szólítjátok, ezen rendeletetek kétségkivülé teszi, hogy a népet a szavazás idejére a ti atyai befolyástoktól föl kell menteni.

„*Excellentiák! Dérmit írunk vagy nyomtatnak volna a jogért és igazi szabadságért küzdő újságok, sőt hasam eszközölhetek volna oly rövid idő alatt ily komoly és hatékony eredményeket. Engedjék meg tehát Önök, hogy midőn ezt constatírozzuk, szerencsét kívánjunk Önöknek, hogy az általunk képviselt ügynek ily felséges szolgálatokat tettek.*

„*A „Cattolico“ szerkesztősége.*“

Nem jut-e önkénytelenül t. olvasóink eszébe, hogy hazánkban is bizonyos urak, bizonyos oldalról, bizonyos ügynek akaratlanul tett jó szolgálatokért hasonló köszönő-feliratot érdemeltek?

A politikai helyzetre vonatkozó főpásztori körlevelek hazánkban.

VI.

A veszprémi emelt. püspök, **Banolder János** ur ó excellentiájának gyertyaszentelő-boldogasszony ünnepeken kelt főpásztori leveléből a következőket közöljük, lapunk köréhez képest csak kivonatilag adhatván a fontos köriratot:

„*A veszprémmegyei tiszteletreméltó papságnak fűvöt és menyei áldást! Nagy inségeknek és közlekedő súlyos bajok s veszélyeknek elejét venni törekvően, mult évben a seregek mindenható Urához, amint illet, emeltük föl ohajainkat és nyilvános áhítatosságokkal buzgón kértük, hogy tekintvén népének sanyarúságát, a leggonoszabb ellenség törekvéseit meggátolni méltóztassék. Mindezekre nem fordult el az ó haragja, hanem mindegyre ki van terjesztve az ó keze. . . . Elszáradunk és elfonnyadunk a zavarnak miatta, mely az egész világon uralkodik. Csalárdság és álnokság és erőszak kapta erőre e földön. „Mintha szabad volna, mintha illő volna, kiki elragadni törekszik valamit; akkép vétkeznek, mintha csak a vétkek által tetszeni akarnának.“ (Sz. Cyp. Demetr. ellen.) Leginkább pedig azok szűnnek lelkeinkben aggodalmat, mik Olaszthonban az egyház méltóságának megvetése- és sérelmére szóval, írással és tettel a gonoszok által egyesült erővel naponként végbevitetnek; s minthogy ezek csaknem mindenki előtt tudrák, fölélegesnek tartom, azokat jelenleg elsorolni. A közügyek ezen bonyolultsága Olaszországban az egyház vallásérkölcsi s fégyelmi intézményeinek vezére törekszik; az egyház tekintélye megtámadatik, sőt szolgátságba törekednek azt hajtani, az apostoli szent szék uralma minden jog és tilalom ellenése sértgetetik, a püspök jogai elapodtatnak, minden törvényes hatalomnak uralkodása meggyöngyítettetik, az erkölcsök bányatlanak, végre mindeneknek joga s tulajdona fölforgattatik; mely rosszak és az ezeknek kedvező tévtanok, azok vezérele s pártfogása alatt, kik a legfőbb hatalom birtokában vannak, Európa többi részét is fölforgatással fenyegetik. . . . Idemellékelve vesztitek szenteséges atyánk IX. Pius pápának körlevelét, melyet ó. jan. 19-éről valamennyi patriárka, primás, érsek- és püspökhöz bocsátott, és vele szívének érzelmét tudatni ohajtja, s mely a mi irányzatunkra s épülfestünkre vajmi alkalmas. . . . Dicsékedjék a gonosz amennyit akar, dicsékedjék az ó gonoszságában, hogy hatalmas a fertelmekben; a mi ere-*

nyttak
gyöng
falma
most
szóva
fűi tü
töltül
buzgó
véssé
ármát
nek, i
gos W
az eg
hatato
indul
sötét
megő
inség
pedig
támog
lomm
sen m
kész
meze
minde
ges at
len re
kierő,
kodjé
földi
nekik
magu
az eg
részb
széke
gosab
kért i
magu
meg,
gaina
azok
orszá
Isten
ragad
ért, b
többé
Kegy
és Jé
tyasz
püsp

utols
egy-
hama
csen
tény
gyor
mind
két
kez
nak
lesz,
delv
zép-

lt népet
deleletek
s idejére

mtattak
újsgok,
alatt ily
jék meg
szere-
k képri-
e.

ösége.
eszébe,
nyos ol-
jó szol-
melték?

sztori

ános ur
ny ünne-
közöljük,
mátrán a

pságnak
közlekedő
ekedvén,
nt illet.
ágokkal
ságságát,
a méltó-
s, hanem
áradunk
sz vilá-
akak nap-
ntba illő
vétel-
mának.
szílnék
egyház
írásal
ponkiat
ki előtt
sorolni.
az egy-
vésztére
szól-
ent szék
ttetik, a
natom-
hánytat-
orgatta-
k, azok
om bir-
gatással
atyánk
ól vala-
böcsá-
s mely
s. Di-
sz 6 go-
mi ér-

nyttak a gyöngöseségben tökélyesedik. Midőn az egyház gyöngélték, sz. Pál oktatása szerint, akkor tanul hatalmasabbá lenni. (sz. Bernát 176. lev.) Zért ha valaha, most lelkünk teljes egyetértésével, tettel szüntny mint szóval tanusitanunk kell a leggyöngédebb kegyeletet és fíu tiszteletet, melyet Krisztus Urunk földi helytartója fíúnk jogosan követelhet. Most kell gondos örkődéssel, buzgólkodással, egyetértő s naponként fokozódó törekvészel azon lennünk, hogy az ellenséges embereknek ármánykodásai fölfedeztessenek, nyilaik visszavetessenek, rohanásaik megtöressenek, hogy a közlőg válságos ügyeknek elejét vegyük, a vétségeket elfojtsuk és az egyház terveit helyrehozzuk. Most erélylyel és állhatatossággal oda kell törekednünk, hogy nem csak ne induljon hanyatlásnak, hanem inkább elítvén az elmék sötétségét, föléledjen a hit és a keresztény törvénynek megörzése, hogy ekkép a népekre a bün által háramló inség és nyomor annál biztosabban szármassék. Mivel pedig minden törekvésünk meghiusul, ha föllírlől nem támogatatik, folytonos sobajtsáinkkal és teljes bizalommal forduljunk a mennyei kegyelemhez, hogy erősítsen meg lelkőnek erejével: hogy az Ur, ki eddig késik, kész levén a bocsánatra, végre igralmazzon és kegyelmezzen, és egyházát minden bajokból kimentvén, azt mindenütt diadalokban ráesztisse. Imádkozunk szentséges atyánkért IX. Pins pápáért, hogy nála a csüggedetlen reménynek ereje, fölemelkedett kedély, szilárd lelki-erő, készsége szueverdes és Isten iránti bizalom uralkodjék. Imádkozunk a keresztény fejedelmekért, hogy földi országukban a mennyei terjedjen; adja meg Isten nekik, hogy egyházára nézve érdemeket szerezzenek maguknak. Imádkozunk, hogy ne engedjék, miszerént az egyház látható feje idegen hatalomnak vagy bármi részben szolgaságának alája vettessek, nehogy sz. Péter széke azon jogoktól megfosztassék, melyeknek legigazságosabb élvezetében van századok óta. Imádkozunk azokért is, kik az Itélőbíró helyettesét megítélik, hogy önmagukat megítélvén, lelkismeretök rejtekét vizsgálják meg, az igazságot el ne hallgassák, s el ne rejteggessék; hogy komolyan meggondolják, miszerént az egyház jogainak nem csonkítása s megtamadása, hanem inkább azok védede s gyarapítása által szilárdíttatnak meg az országok; hogy amik az egyháznak adatnak magának az Istennek adatnak, ellenben amik tőle elvétetnek, Istentől ragadtatnak el. . . Végül imádkozunk Olaszhon népeieért, hogy a vétkesek a bünök sötétségéből és azok fertőjéből kimenekedve az Urnak utain haladják: ak. . . Kegyelem, igralom és béke veletek ami urunk Istenünk és Jézus Krisztustól! Amen. Kelt Veszprémben, gyertyaszentelő-boldogasszony ünnepén, 1860. János, s. k. püspök.*

POLITIKAI MOZZANATOK.

Francia és Olaszország. A politikai helyzet utolsó számunk óta nem változott. Csak itt ott mert föl egy-egy hír, mely megkondítja a vészharangot, de csakhamar kintünk, hogy vaklármá az egész. E titokteljes esend azonban tán csak addig tart, míg valami közelebbi tény ismét visszaadja a kedélyek rugalmasságát és meggyorsítja az eseményeknek szokott előpostája lenni, miként tikkasztó nyári hőségre nehéz idő szokott következni. Az érintett közelebbi tény alkalmasint az annexionak Közép-Olaszország újlag történendő megszállása lesz, mely mint közöltük, márc. 11—12-re van elrendelve. A jelentőségekből itélve semmi kétség, hogy Közép-Olaszország népsége az annexion mellett fog szavazni

és Szárdinia, mint Cavournak Thouvenelhez intézett sürgönyéből (l. 58-ik számunkat) eléggé kirí, egy percig sem fog habozni a nép kívánatát teljesíteni. Gyöngédebben nem lehetett volna Franciaország javaslatait visszavetvni, mint ahogy a szárd kormány tevő. Szárdinia kijelenti, hogy szabad menetet engedend a szavazásnak, és annak eredményéhez fogja magát alkalmazni. Sőt mindent elkövet, hogy látszata se legyen annak, mintha arra befolyani akarna. Különbön aligha családunk, midőn osztjuk azok nézetét, kik állítják, hogy Franciaországnak esze-ágában sines, komolyan elleneni Közép-Olaszországnak annexionját Szárdiniához, bármennyire Ra-jongtak is utóbbi napokban a Szajna mellett Toscana önkormányzataért. Franciaország pro forma tán duzzogni fog keveset, Thouvenel pedig egy épületes jegyzékét menesztend a világba, és a Lombardiában állomásozó francia csapatok elindulási parancsot fognak kapni — visszatérni tán Franciaországba? oh nem! — hanem meg-szállni Savoyát és Nizát. Az Alpok lábánál aztán baráti kezet fog egymással szoritani a két ellenfél és a párisi hivatalos lapok kürtölni fogják a világnak Szárdinia diósőségét, mely együtt ontá vérét Franciaországgal. Hogy tehát Franciaország ellenzi az annexiont nem egyéb, mint sakkhuzás.

Ami pedig az angol parlamentnek heves kifakadását illeti Franciaország ellen, Savoyának ez utóbbi által szándékolt bekebelezése miatt (L. alább az illető rovatban), ez nem bir nagy horderővel, mint ezt eléggé tanusítja a tegnapi számunkban közölt márc. 8-ki sürgöny.

Párisól azonban a tegnapi reggeli lapok arról tudósítanak, hogy bármínó eltérők is Olaszországra nézve a nézetek, egy pontban mégis összetalálkoznak: hogy t. i. a háború megint ki fog törni. Ennek okát egy Ausztria és Oroszország közt létrejött szövetségben keresik, melyet Párisben igen valószínűnek hisznek. És miért? Mert a franciák megszokták Oroszországban kívülölag conserva-tív hatalmat tekinteni, és így természetesen tartják, hogy e hatalom még közvetve sem fogja a felforgatás ügyét támogatni.

A Franciaországban lakó savoyaiak komitéja válszfelíratot határozott a császárhoz intézni, melyben tolmácsolni fogják jövendőbeli alattvalóinak hálaérzetét azon meleg szavakért, melyeket márc. 1-jén Savoyát illetőleg kijelent és egyuttal ohajukat fejezik ki, hogy a bekebelezés a lehetőleg hamarabb megtörténjék. (Vajjon nem megrendelt munka-e ez?)

Nápolyi tudósítások szerint, az ottani viszonyok igen aggasztó alakot kezdenék magukra ölteni. Márc. 1-jén kénytelen volt a kabinet a fővárosba nagy csapat-tömeget összehívni. Szabad ég alatt viraszták ezek át az éjt; több előkelő férfi elfogatott.

Egy francia lap meghazudtolja azon általunk is közölt hírt, mintha a szabadságos katonák tömegesen szólttatnának zászló alá, és mintha a nemzetörég létszáma 1,500,000 emberre növeltetnék. Egy lyoni lap ellenben biztosan állítja, hogy a hadügyminiszteriumban egy tervezet van munkában, mely szerint az évi utjon-jutalék 130- vagy 140,000 emberre emelteték. Ezekből 40—50,000 némi tartalékserget képezne, azaz, honn hagyatnának és havonkint egyszer vagy kétszer gyakoroltatnának be.

A mai „Opinion“ Cavournak egy körözvényét közli a párisi, londoni, berlini és sz.-pétervári szárd követekhez, melyben ezeket fölszólítja, hogy a vejencei tartományokban uralkodó igralmak és kívándorások alapokait az illető udvaroknál fedezzék föl. (A nemes gróf szerint az okokat természetesen csupán Ausztriánál kell keresni) (!)

Az „Allg. Zeit.“ nyilatkozatát közli a newyorki

(Amerikában) egyháztartomány püspökségének, amely igen határozott, meggyőző hangon védi a sz. atya világi uralmát és megcáfolja a szent szék ellen intézett támadásokat. A nyilatkozat jan. 19-én kelt; számos püspök van aláírva.

A turini hivatalos lap márc. 1-ső számában két fontos kormányrendeletet közöl. Az egyikben 34 új szenator neveztek ki, nagyrészt Lombardiából; a második öszszehívja a választótestületeket márc. 25-kére; ahol pedig második választásra is szükség lesz, annak határnapján márc. 29-ke van kijelölve.

Római tudósítások szerint, a határvidékeken nagy az izgalom. Viterboban az épületekre háromszintű lobogókat tűztek ki. Mondják, hogy a kormány a piemonti izgatások miatt közelebb egy jegyzéket szándékszik kibocsátani. A mozgalom vezetői megtöltötták a dohányzást és sorsjátékokat; a tilalomnak mindenütt engedelmessékednek.

Az „Ami de la Religion“ római tudósítója írja: hogy a bíbornok-helyettes oly rendszabályokat hirdetett ki pásztori levelében a nagybőjti időre, aminők Rómában csak nagy íuség idején u. m. háboru-, éhség- és dőghalálkor szoktak igénybe vétetni. A templomokban a szent ereklyék ki vannak téve; az ájtatos hívek rendkívüli bünbocsánatot nyernek.

A pápai kormány nagy tevékenységet fejt ki hadserege alakításában; ez több keresztény fejedelem gyámloltása által már is jelentékeny erőre növekedett.

A belga „Indépendance“ biteles forrásból állítja, hogy a turini orosz követ oda nyilatkozott volna Közép-Olaszország bekebelezését illetőleg, miszerént kormánya nem ismerheti ugyan el a népek jogát a legitimitás elve ellen, de hozzátéve hogy Oroszország ezen bekebelezésből nem csinálna hadesetet, sőt ha egyszer bevégzett tény lesz, elismerendi azt, mint elismerte Belgiumban, Spanyol- és Franciaországban, legújabbán pedig az egyesült fejedelemségekben.

A Savoyára vonatkozó Kékkönyvből. (Folyt.) Mielőtt tegnapi közleményünket folytatónk, megjegyezzük, hogy a *kékkönyv Savoyáról* nem igen terjedelmes és minthogy, mint olvasóink tegnapi számunkból láthatták, több sürgöny csak kivonatban van közzölve, nem kimerítő. Az egész 41 folió lapot tartalmaz. E rövid előzmény után folytassuk, ahol tegnappelőtt elhagytuk.

Mielőtt Russel lordnak febr. 6-án kelt levele Turinba érkezett, Sir J. Hudson (febr. 3.) irta Russel lordnak, hogy már beszélt Cavourral. Ez bámulatát fejezte ki a bekebelezési hírek fölött; nem tudja, honnan származtak azok, s bámulja, hogy sok ember oly hirtelen változtatja véleményét Savoyában; akik a háboru előtt a bekebelezés mellett nyilatkoztak, most kikelnek az ellen. Cavour gróf hozzátéve, hogy Szárdínia egyáltalában nem szándékszik sem lemondani Savoyáról, sem azt kicserélni vagy eladni.

Azon válaszok, melyeket Cowley lord Thouveneltől ekközben kapott, mindig kitérők voltak. — A miniszter mindig császártól akart utasításokat kérni, de ezek sokára érkeztek meg. — Miután azonban a parlamentben megkezdődtek a Savoyára vonatkozó interpellatiók s miután lord Johnnak fűnérintett jan. 28-ki közlönyét kapta Cowley, ez utóbbi megint határozott nyilatkozatot szorgalmazott a francia kormánytól. Erről Cowley febr. 5-én így ír Russel lordnak.

„Mielőtt ő Thouvenel ural a tudvalevő savoyai themára visszaakart térni, először biztosítást kért Walewsky gróftól azért, hogy júliusban tett nyilatkozatát (hogy a császár egészen lemondott Savoya bekebelezéséről) jól fogta-e föl és híven tett-e jelentést felőle. Walewsky gróf megjegyzé, hogy azon időben a zürichi ha-

tározmányok szigorú végrehajtásához ragaszkodott (a hercegek visszatérését illetőleg) s utóbb több ízben fel- említi, hogy ha Szárdínia magához etatolja a hercege- getek, Savoyának és Nizzának Franciaországhoz kell csatoltatniok. Cowley lord elismeri ezen észrevételek alaposágát, melyeket csak magán uton, nem pedig hi- vatalosan közölt John lorddal, mivel az Olaszország állapotából szülemelő kérdéseknek mind congressus elé kelle utaltatniok, s mivel nem tartám — írja Cowley — jónak, ő felsége kormányát hivatalos levélváltásba ke- verni még csak hypotheticus kérdésben. Thouvenel szemben mondá Cowley, hogy nem akar a savoyai ügy vitatásába ereszkedni, de ő felsége kormányának végre is értesílnie kell arról, áll-e még Walewsky gróf- nak multkori (júliusi) nyilatkozata, avagy csakugyan szerződés kötött-e Franciaország és Szárdínia közt. Erre Thouvenel azt viszonzá, hogy még mindig nem volt alkalma e tárgyban a császárral szólni.“

Cowley így folytatja tovább jelentését Russelhez: „Ezen nézetekről nincs mit felhoznom többé, mi- tán tegnap végre hivatalos választ kaptam. A miniszter (Thouvenel) felolvastá. Tartalma a következő: Minden- esetre való, hogy a lehető „rendezetek“ között, melyek a francia és szárd udvar közt főaforgotak, mikor még va- lószínű volt, hogy egyik a másik mellett Ausztria ellen háborut visel, fölmertül Savoyának és Nizzának is bi- zonyos esetekre való átengedése. Ezen esetek azonban nem merültek föl akkor, midőn a béke megkötöttet. A császár azon hitben volt, hogy ha a háboru észlely követ- kezében Szárdínia oly mérvben erősöbül vala, hogy ez- által a két ország katonai erejének viszonylagos aránya változás szüvned, jogosan követelhetett volna oly en- gedményeket Szárdíniától, hogy a hatalom Szárdínia egy- ugyazan maradt legyen; míg azonban Szárdínia csak is Lombardiával erősödik, a császár nem tartá helyén le- vőnek régi területe bármelyik részének átengedését ki- vánni, s azért adá Walewsky gróf a főnebbi nyilatko- zatot. A villafrancai békeelőzmények s később a zürichi béke Olaszország területi fölőstását, kivéve Lombar- diát, a régi állapotban hagyták. A különböző államok- nak tisztán védelmi természetű szövetségeit kelle kötőniök. Franciaország semmit sem ohajt inkább, mint hogy a terv valósuljon, s akkor semmi ok sem lesz fölvetni bár- mely terület (Franciaországnak) átengedése kérdését. A dolgok azonban egészen változtak s ő felsége kormánya maga tön javaslatokat, melyek a következő két er-edmény közül egyikre vezetnek. A közép-olaszországi ál- lamok népe vagy külön közép-olaszországi királyságnak nyilvánítja magát, vagy azt ohajtja, hogy Szárdíniába bekebeleztessek. — Az első esetben a francia kormány megfontolván, hogy a kérdés megoldása a zürichi egyez- menyek bélyegét hordja magán, nem tartja szükséges- nek a francia határok közvetlenebb biztosságáról intéz- kedni. De abba nem egyeztetik be, hogy déli Európá- ban 10 millió lakosságúnál nagyobb királyság alakuljon, anélkül, hogy Franciaország jóvendőbeli biztossága szempontjából ovatossági szabályokat ne tegyen. — Nem hódítási vágyból teszi ezt, hanem csak elő- vigyázatból. — De midőn a francia kormány ga- rantíát kíván Franciaország részére, nem szándéka megsérteni avagy csak illetni is azon biztosítékokat, melyeket Európa saját biztosságára tanácsosnak tar- tott. Savoya bekebelezése nem lenne Chablais és Faucigny kerületek semlegességének megsértése. Sőt Franciaor- szág nézete szerént tanácsos lenne, ha ezen kerületek végképen Schweizhoz csatoltatnának. — Ez Thouvenel nyilatkozata, melyet azon kevés sű kisérétében tett, hogy ép oly szivesen fogadjuk, mint a hogy tették előltünk. O exreja hasonló értelemben szándékszik írni Persigny-

hez. M. sz. em- tam. M. sz. em- az oly rópana osztozó ily fon paran gönye

5-ki Sz- jeszté- hasem- csodné- bötöl- pontj- dián- vuzata- király- kebel- ben S- diték, -nak a- Az ok- kormá- áteng- felfog- harcra- szágé- millió- gű áll- olvad- fenye- állítja- a szöv- fogni. lélek- nézve- dinia- ország- tól jó- melye- Olvas-

Russe- biztos- savoy- mak n- szakit- zett k-

felolv- stürgő- Odany- okosk- exreja

(lás). z- „Legu- kebel- ellen- ment- kat, c- érintj- gerál- csupa- biztos-

hez. Mondám Thouvenelnek, hogy az egész ügyet francia szempontból fogta fel, s ez okból kötelességemnek tartam őt ő fölsége kormányának nézetére figyelmeztetni, hogy ez oly kérdés, melyet figyelembe kell, hogy vegyen Európának minden nagyhatalma. Azt is tudakoztam tőle, osztozik-e e nézetben. Thouvenel erre azt viszonza, hogy ily fontos kérdésre feleletet nem adhat, mielőtt a császár parancsát nem veszi.

Még egy okmány kiemelendő és ez Russelnek sűrűnyé Copley lordhoz Thouvenel febr. 5-ki sűrűnyére: „Külföldre hivatal, febr. 13. 1860. Excádnak f. hó 5-ki Savoyára vonatkozó sűrűnyét a királynő elé terjesztém. Thouvenel mondá, hogy a francia kormány sohasem titkolta, hogy, ha Szardínia tetemesen nagyobbodnék, Savoya- és Nizzának Franciaországhoz való csatolását fogja kívánni, Franciaország biztonságát szemponjtából; hogy a zürichi kötés ily nagyobbodását Szardíniának nem szándékolta; de ha Közép-Olaszország szavazata Szardínia területét nagyobbítani fogja, és a szard király 11 millió nép ura lesz, Franciaország biztonsága hozza magával, hogy Savoya és Nizza Franciaországba bekebelezessék. Erre viszonozám, hogy habár excáddal szemben Savoya bekebelezése tervét olykor-olykor megpendíték, az mindazonáltal nem fér össze a francia császárnak az olasz háború előtt és alatt tett nyilatkozataival. Ez okból csak nemrég szükségesnek tartá ő fölsége kormány, komoly kifogásokkal tenni Savoya és Nizza átengedésének terve ellen. Ő fölsége kormány nem képes felfogni, hogyan lenne veszélyeztetve oly gazdag, népes és harcias ország biztonsága minő Franciaország, oly ország, melynek lakossága, a gyarmatokkal nem számítva, 36 millió, egy az Alpokon túl alakuló 11 milliónyi népességű állam által, mely csak az imént született s még alig olvadt eggyé, s melyet Lombardia határainál Ausztria fenyeget s még saját függetlensége sem igen biztos. Azt állítják, hogy nem maga Szardínia, hanem Szardínia mint a szövetség egy tagja veszélyes. Nem lehet valóban felfogni, hogy azon szövetség, melynek Szardínia 5,000,000 lélekkel lenne tagja, miért ne lehetne Franciaországra nézve oly veszélyes, mint azon szövetség, melynek Szardínia 11 millió lakossal lenne tagja? A veszély Franciaországra nézve, ha csakugyan van ilyen, nem Szardíniától jöhet, hanem az a többi államok erejében állana, melyek vele Franciaország ellen szövetséget kötnének. Olvassa fel ön e sűrűnyet Thouvenel urnak.

Copley lord egy későbbi sűrűnyében azt írja Russel lordnak, hogy Thouvenel ismétlé a császár azon biztosítását, hogy Savoyát egyáltalában nem akarja a savoyaiak kívánsága ellenére s az európai nagyhatalmak megkérdése nélkül bekebelezni. A levélváltást megszakítja Copley-nkel Russel lordhoz febr. 18. körül intézett következő sűrűnyé:

„Lordságod f. hó 13-kán kelt sűrűnyé értelmében felolvassam Thouvenel urnak mind azt, mind a febr. 28-ki sűrűnyet. Nem kívánta, hogy másolatát adjam azoknak. Odanyilatkozott, hogy lordságodnak — habár talpraesett okoskodásaira lehet felelni; de azt nem tudom, hogy ő excija akar-e sűrűnyben válaszolni vagy nem.“

Angolország. London, marc. 6. (Parlamenti tárgyalás). Az alsóház tegnapi ülésében, mint 56-ik számunk „Legújabb“ rovatában már közöltük, ismét Savoya bekebelezésének ügye került szőnyegre. A francia kormány ellen oly heves kitérések még nem történtek a parlamentben. Nem ismételve az érintett számban fölhozottakat, csupán a savoyai kérdésre vonatkozó részleteket érintjük. Ismét *Keaglake* volt a támadó. *Sir Seymour Fitzgerald* megjegyzi, hogy itt fontosabb ügy forog fön, mint csupán Savoya bekebelezése, Schweiz függetlensége és biztonsága, s a Francia- és Németország közti viszonyok-

ról is van itt szó. Ha Savoya bekebelezetik, Franciaország Olaszországra is nagyobb befolyást gyakorolna, mint aminőt valaha Ausztria gyakorolt. A császár Franciaország természetes határaitra tesz elzást beszédében. Angliának kötelessége mindenekelőtt ovást tenni az ily politika ellen és pedig nem csupán tres phrasissokkal, hanem komolyan, erélyesen s tinnepélyesen. Addig nem is kell a keresek. szerződés felett a vitát megkezdeni, míg a ház a savoyai kérdésben határozottan ki nem mondja véleményét. *Bright* roszallja *Fitzgerald* beszédjét; megjegyzi hogy ezt a kereskedelmi szabadság és szerződés iránti ellenszenv mondatta vele. *Roebuck* azt mondja, hogy Angolország becsülete forog fön e kérdésben; ha nem mondjuk ki nyiltan és határozottan véleményünket, azon váddal terbelhetnének, hogy eszszunk-másznak a francia császár előtt. Szónok ezen előzmények után kikel a császár ellen, azt mondja, hogy ez minden szerződést megszeg, és megjegyzi, hogy Belgiumot és a Rajnapartot is elnyelheti. Szónok roszallja e szándékot és kívánja, hogy a ház leplezetlen őszinteséggel mondja ki, mit tart az érintett terről és becsület tekintetéből. Egy nagy és szabad nép férfias nyilatkozata képes hatni magára a császárra is. A tapasztalás máskor is tanúsítá ezt. A francia császár az olasz háború után és alatt más hatalmakra vetette szemcét, és csak akkor borult régi szövetségese karjaiba, miután azokat részére megnyerni nem tudta. *J. Russel* lord: Ha valamelyik tag ki akarja ragadni a kormány kezéből az ügyet, ám tegye. De legalább határozott színeztü javaslatlall lépjn föl. A kormány elcazi Savoya bekebelezését; ezt ki is mondta nyiltan, s nyilatkozatának következményeitől sem riadt soha vissza. Azonban a dolgot nem tanácsos elhirtelenkedni. A császár ki mondá, hogy a nagyhatalmakat megkérdézi, most tehát csak az a kérdés, mi módon? Az angol kormány és parlament már kijelenték e tárgyban véleményüket; a többi Európa még nem nyilatkozott, s habár kétség nem lehet az iránt, amit nyilvánítand, ovakodni kell mégis a háznak, hogy elhamarkodott határozatokat ne tegyen. Szónoknak az a meggyőződése, hogy a császár, miután értesülend a berlini, pétervári és bécsi kormányok nyilatkozatairól, felhagyand szándékával. Még maga Szardínia, mely legközelebből van érdekelve, sem nyilatkozott e tárgyban. Savoya oly része az országnak, melyre a szard király a legbüszkébb lehet. Az volt bölcséje esa ladjának. S midőn még Szardínia, mely mint mondám, legközelebből van érdekelve, sem tudja, mitévő legyen, az angol parlament mindenesetre ne hirtelenkedjék. A keresek. szerződés nem áll összefüggésben a savoyai kérdéssel; már Malmesbury kültügyi államtitkár idejében volt eféle terv, midőn még szó sem lehetett Savoyáról.

— A felsőház mai ülésében *Newcastle* hereg azt viszonozza Ellenborough interpellációjára, hogy az angol kormány megküldé a berlini, pétervári és bécsi kabineknek Russel lordnak Copleyhoz intézett és Angolország nézeteit Savoyáról tolmácsoló jan. 27. és febr. 13-ki sűrűnyeit. Anglia nem javalá ugyan különösen e nagyhatalmaknak, hogy kölcsönös ovást tegyenek; Russel lord azonban részéről kiemelte ennek ohajthatóságát. Ausztria és Poroszország egybeíránt febr. 17. Oroszország pedig febr. 25. óta tökéletesen ismerik Anglia nézeteit.

— Washingtonból írják a „Newyork Times“ nek: Az éjszak-nyugati határszélre vonatkozó levélváltás ismét megkezdetet az angol kormánnyal; mindegyik fél azt állítja, hogy neki tiszta jogime van *San Juan* szigetire. — A dolog alkalmasint úgy fog kiegyenlíteni hogy Anglia elfoglalja a szigetet, és helyette egyenértékű más pontot adand.

A „Times“ roszallja az ellenzék magaviseletét a

savoyai ügyben. A „Daily News“ és „Morn. Post“ is megróvják az ellenzékét, azzal vádolván, hogy Angliát háborúba akarja keverni Franciaországgal.

Schweiz. Chamberyből érkezett tudósítások szerint, a francia propaganda nyíltan izgat Savoyának Franciaországhoz való csatlakozása mellett. Tartományról tartományra hordják a programot, mely nem eldarabolását kívánja Savoyának, hanem egészes csatlakozását Franciaországhoz; a hivatalnokok oda vannak utasítva, hogy ők irjanak először alá. Hogy az ügy annál kedvezőbb lendületet nyerjen és a schweizi annexionistákat letorkolni lehessen, Chablaist és Fancignyt máris különös vámmatározmányokkal kecsgetetik. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy legújabb tudósítások szerint Schweiz ismét lépéseket tett, de minthogy a francia kormány kezdetben hidegen viselte magát, rögtön megváltoztak a kedélyek, mit észrevevén Thouvenel, ugy nyilatkozott volna, hogy „mi a legutolsó emberek volnánk, ha Schweizsal szemben nem teljesitenők kötelezettségeinket.“

Savoyából ismét küldettek filiratok Genfbe: 8730 családtag van aláírva, kik mintegy 40,000 lélekből álló népséget képviselnek.

A Genfben letelepült savoyaiak filiratot intéztek a szárd királyhoz, melyben kéri, hogy éjszakai Savoyának Schweicho leendő csatlakozását támogassa.

A *tessini* kormány napfényre hozta, hogy *Mazzini* lapját „Pensiero ed azione“-t (gondolat és tett) Luganóban nyomják, Bianchi nyomdájában. A kéziratot Turinből és Londonból küldték Luganóba. Szerkesztője *Mario* Albert. A kormány 20 fr. bírságra ítélte a nyomdatulajdonost, mert elmulasztotta a sajtótörvények értelmében megnevezni a felelős szerkesztő-kiadót. A lap betiltása és *Mario* kiutasítása is a kantonból el van határozva.

Szerbia. A „H. B. H.“ szerint (mely után tegnap azt irtuk, hogy Ausztria nem hajlandó Oroszországnak abbeli törekvését, hogy a porta az Obrenovics-család trónörökösését elismerje, támogatni) ma már másként áll a dolog. Az érintett lapnak bécsi levelezője ugyanis mondja, hogy a bécsi és pétervári kabinetek közt darab idő óta *Szerbia* fölött szőtt tárgyalások oly fordulatot vönek, hogy ez ügyben történt egyetértésről már kétkedni sem lehet. Ausztria ugyanis nem ellenzi többé Obrenovics Mihály herceg trónörökösését.

Belgrád, márc. 3. Alig lehet kétkedni azon többé, hogy *Milos* halála után Szerbiában a pártviszály véres demonstrációkban fog történi. Ennek elhárítása végett a garantáló hatalmak képviselői Stambulban értekezletet tartottak, biztosítani kívánván *Mihály* herceg trónörökösését, melyet a porta még el nem ismert. — Hahogy ezen értekezletet kedvezően ítélik ki, akkor nem lehet tartani komoly bajtól Szerbiában.

Spanyolország. *Madrid,* márc. 5. Larasnak bombázatása nem mutathat föl különös eredményt, a tenger oly viharos volt, hogy a hajókról nem lehetett jól az ágyukat irányozni, de Laras ágyutüzét mégis elémítették. A marokkói tüzérség jól viselte magát. Egy járműbe 10—12 golyó furdott. — Montpensier herceg Angliába utazott. Az „Echo“ szerint, Tetuan közelében két marokkói néptörzs összetűzött; és az, mely Spanyolországgal tartott, győzött.

A „Gibraltar Chronicle“ szerint a tengeri mese-tekben egy nyilatkozványát olvasták föl a marokkói császárnak, melyben hirdeti, hogy jelentékeny segély-erőt nyerve, maga személyesen vezetendi hadát, és az éjszakai tartományokba menend. E hirt azonban nem tartja hitelsnek a nevezett lap.

Vasárnapi pósta.

— A mainzi újság szerint, *Franciaország* darab idő óta *unszolja* a rajnaparti államokat engednék meg neki, hogy a Rajnát vízmítáni szempontból Schweiztől kezdve Hollandig behajózáshassa, magával vivén természetesen francia mérnököket.

— Belgrádból írják a temesvári újságnak: *Valut* francia consul f. hó 3-án, *Milos* születésnapján, nem világgittatván ki a francia consulatusi épületet, a nép be akarta dobni az ablakokat; a szerb rendőröknek sikerült azonban a felizgult kedélyeket lecsillapítani.

— A „Constitutionnel“ márc. 9-ki száma egy cikket hoz *Grandguillot* tollából az osztrák birodalmi tanács meg-nagyobbitását elrendelő es. k nyiltparancsról. A cikk elismerőleg nyilatkozik e rendeletről; zársoraiban ezeket mondja: Mindkét rendelet (a nyiltparancs és a márc. 5-ki rendelet) eléggé tanusítja *Ferenc* császár azon loyális kívánatát, hogy birodalmát átviss reformokkal ellátni s ezáltal az uralma alatt élő különböző népfajokat egymásköztt és önmagával kibékíteni és magát őseinek trónjáról méltónak mutatni akarja. A legnagyobb előny, ha az uralkodó méltányolni tudja nemzetekinek segélyforrásait. Egy felvilágosult uralom alatt a népfajok különbözősége inkább ellenszél, mint veszély. Minél nagyobb valamely földadat, annál nagyobb diésőség egy uralkodóra nézve azt megoldani.“

— Közöltük már a londoni lapoknak egy bécsi sürgönye szerint, hogy az osztrák kabinet nem hajlandó *Savoya* bekebelezése ellen tiltakozni. Hogy *Poroszország* mit fog tenni, az még titok. *Oroszországot* Párisból congressussal csábítgatják, melyen a *Feketetenger* szabadsága megint szőnyegre fogna kerülni. *Oroszországnak* programja e tekintetben oda megy ki, hogy a *Feketetenger* minden lobogónak nyitva álljon, ha ő egy hajóhadat és egy hadi kikötőt tarthat abban.

— Egy szárd küldönc (emissarius) közelebről *Veronában* felgatógott. Több száz példány proclamációt találtak nála.

— *Florensből* írják, hogy egy új rendelet megszüntett mindazon határozmányokat, melyek a *sajtószabadságot* politikai tekintetben korlátozták. (Észrevették magukat az urak; I. mai számunk első cikkét. Szerk.)

Az „Opinione“-nak f. hó 9-ki száma közli *Cavour* grófnak márc. 2-káz kelt sürgönyét *Nigra* lovaghoz a párisi szárd képviselőhöz *Savoya* és *Nizza* átengedését illetőleg. A sürgöny *Thouvenel* megjegyzéseire ezeket mondja: Távoll vagyunk attól, hogy higyük, miszerént *Szardíniának* nagyobbulása valaha veszélyes lehetne *Franciaországra* nézve, mely iránt az utóbbi események miatt hálaérzettel viseltetünk, azonban sokkal jobban érezzük azt, mivel tartozik *Olaszországnak* a császárnak, semhogy a legkomolyabb figyelembe ne vegyük azon követelményeket, melyek a népek ohajai iránt viseltető tiszteleten alapulnak. A királyi kormány sohasem fogna beegyezni abba, hogy oly területet, mely évszázadok óta a diésos uralkodó *Savoya*-ház birtokát képezi, átengedje vagy felcserelje; a kormány azonban hajlandó fontolóra venni azon változásokat, melyeket *Savoya* és *Nizza* népségének állapotában az olasz események előidéztek. A következetlenség és igazságtalanság vádját vonnók magunkra, ha most, midőn magunk számára azt igényeljük, hogy Közép-Olaszország maga határozzon sorsa fölött, a király azon alattvalótól, kik az Alpoknak más lejtőit lakják, megtagadnók a jogot, akarataikat szabadon nyilvánítani, bármennyire sajnálnók is, ha a monarchia bölcsője elválni kívánna. Mi elismerjük becsét minden törvényes nyilvánulatnak, mely a parlament határozványaiival megegyezik. (Ez egyszer *Cavour* egészen az *Armonia* szájával beszél.)

— Merode pápai titkos kamarás különös küldetéssel megbizva, Nagent Arthur gróf kíséretében Rómából Bécsbe érkezett. (Ujabb tudósítás szerint, jelenleg még Brüsszelben van. Szerk.)

— Arése gróf, Párisból, hova diplom. küldetéssel volt megbizva, visszatért Turinba. Azok, kiknek alkalmuk volt a grófall beszélni, mondják, hogy ő nem a legkedvezőbb színben tünteti föl a francia udvart. A császár sokkal zárkózottabb, hallgatagabb mint valaha, sőt néha ingerült és mogorva. Gondot neki nem az olasz félsziget okoz. Ezen kérdést ő csaknem elintéztetnek tartja. Tekintete Keletre van szegezve; az ott valószínűleg nemsokára fölmerülő zavarkozások aggasztják, mert tart attól, hogy Oroszországgal és Ausztriával, sőt tán még Angliával is surlódásba jő. — A császárnő igen aggodék a pápa miatt; ennek helyett kirólag férjének tulajdonítja; vissza kezd azonban vonulni a politikától és a vallásban keres vigaszt. A császár nincs megelégedve Napoleon herceggel táncapongásai miatt.

— A „J. des Débats“-nak írják Rómából, hogy Grammont herceg egy újabb javaslatában jelenté a Vatikánnak Modéna és Parma annexióját, kívánván a sz. atyától, hogy a genouai herceg alkirályságát Romagna fölött elismerje; a herceg később aztán toskánai nagyherceggé fogna kinevezetni. A tábornok ismételve reformokat (?) ajánl a pápának. Ez azonban visszautasítást a visszafutató.

— Beszélük, hogy a pápai kormány egy emlékiratot boesátand közé; ez pástörleivel alakjában fogna szerkesztve lenni és a szárd királyt excommunicatioval fenyegetné.

— James Fazy (kit olvasóink az angol parlament tárgyalásokból ismerhetnek) Párisba érkezett.

— Lacordaire atya, Guizot és Falloux kihallgatáson voltak a francia császárnál. Falloux-val sokáig társalgott Napoleon. (Falloux, az érkebbli katolikus, mint tudjuk, Napoleon Lajos alatt, a köztársaság kikötöttségügyi minisztere volt.)

— Stambulban az ulemák tiltakoztak a zultánnál Tetudin bevétele ellen.

— Msgr. Dupanloup (orleans-i püspök) Párisba érkezett, a törvényszéktől kieszközölni ügye tárgyalásának elhalasztását, minthogy védője (Berryer) beteg. A törvényszék megtárgalja a kérelmet; a püspök, mint mondják, önmagát fogja védelmezni. (Szép dicsőség vár a világ első kath. államára.)

— St. Marc-Girardin azt mondja a „J. des Débats“-ban, hogy Napoleon márc. 1-jén tartott beszédében éltét a december óta Angliával egyetértőleg folytatott politikájától és megint szint a villafranca politikához.

— Francia- és Angolország kijelentették a Portának, hogy támogatandják jogait Szerbia és a dunai tartományok fölött, sőt szükség esetében fegyveres beavatkozás at is igényeltek: (Ausztria pedig és Oroszország hihetőleg Szerbiát pártolják.)

— Párisban mint bizonyóst beszélük, hogy a Lombardiában levő francia csapatok a Po római odahagyandják és a Genuából a tengerparton Nizzába vezető katonai uton visszaindulnak Franciaországba. Vaillant tábornagy egy erős hadtestet hagyand hátra Savoyában; Felső- és Közép-Olaszországban pedig a piemontiakra bízandja a rend fentartását.

— Szentén Párisban el van terjedve a nézet, hogy Napoleon Savoya bekebelezését csupán Piemont nagyobbodása végett kívánja és hogy Casaleban folyvást tartanak a hadkészületek.

Róma, márc. 3. Venillot közelebről vissza fogna térni Párisba.

Milanó márc. 8. A helyhatóság névjegyzék-ívet tette ki a mozgó nemzetiségre beállni kívánó önkénytesek számára.

Legujabb.

— London, márc. 9. Az alsóház tegnapi ülésében Russel lord jelenti, hogy holnap a ház elé terjesztendi a Savoya fölött váltott leveleket és felszólítja Kinglake-t napolná el indítványát. Kinglake megteszi. Palmerston lord Scully interpellációjára feleli, hogy a kormány csak annyiban avatkozott be az olasz ügybe, amennyiben a hatalmának tanácsa, hogy bizzák az olaszokra saját ügyeik elintézését. Bingh hála föliratot indítványoz a keresk. szerződésért, Baines pártolja. — Lindsay rosszallja az angol hajók külzélék vámját és indítványozni fogja ennek eltörlését. Több tag egy ellen-föliirat mellett emel szót. — Vane és Tempest támaszkodva Napoleonnak Anglia által (Savoyára nézve) rosszalit politikájára, azon módosítványt teszik, hogy a ház mingaddig utasítson vissza miuden véleménynyilatkozatot, mig Napoleonnak Savoya annexiójára vonatkozó szándékait nem tudja. Cairps és Gibson remélik, hogy a szerződmény egyhangulag el fog fogadtatni. A módosítványt az illetők végre visszavonják és a vita erre elnapoltatik. — A felsőházban Newcastle hg feleli Caernarvon kérdésére, hogy a ház eléterjesztett levelek mind magukban foglalják a Savoyára vonatkozó okmányokat. Russel lord több magán levelet kapott Cowleytől, de ezek nem illetik az ügyet. Normanby marquis és Malmesbury lord gáncsolják a miniszterek azon szokását, hogy magán leveleket váltanak a követekkel, minthogy ezáltal a parlament ellenőrsége nehezítve van.

— Turin, márc. 8. Az „Opinione“ állítja, hogy Cavour gróf egy márc. 2-kán kelt jegyzékében kijelentette volna, hogy a király kormánya vágyik ugyan Savoyára; de egyuttal eddigi rendszeréhez híven, azt is nyilváníttja hogy a népséget a parlament által szabott módon kifogja kérdezni, föntartván magának ezenkívül a határok és Savoyának nyujtandó biztosítékok fölötti kérdések megoldását.

— Bécs, márc. 10. Nápolyi tudósítások szerint, a kormány összeesküvést fűződött föl. A mozgalom kitörése márc. 1-ső napjára volt kifizve. Száz egyén fogatott el, ezek közt Settembrini veje is.

— London, márc. 10. Az alsóház tegnapi ülésében Russel lord előterjeszti a Savoyára vonatkozó iratokat, kijelentvén Vane és Tempest interpellációjára, hogy az angol kormány nézetit Savoyát illetőleg közlé az orosz, porosz és osztrák udvarokkal, melyek azonban még nem válaszoltak neki. Egy szárd sürgöny szerint, Savoya népségének szavazása minden lehető ovatossággal, de egyszersmind teljes szabadsággal fog véghezmenni. Horsman a királynőhez intézendő fölirathoz ezen tildatot kívánja tettezni: A ház kéri ő fölségét, eszközlőné ki a keresk. szerződés 11 cikkének kihagyását. Horsman megjegyzi továbbá, hogy Napoleon császár hitvallása ellenkezik tetteivel. Szónok méltányolja Russel lord szilárd hangját, megjegyezvén, hogy a többi miniszter iránt nem lehetne ily bizalommal viseltetni. Bentinck azt mondja, hogy a keresk. szerződés több kárt okoz Angliának, mint a háború. Peel ohajtja, hogy a ház elfogadván a keresk. szerződés, tiltakozzék a francia terjeszkedési vágy ellen. Disraeli tiltakozik a keresk. szerződés elfogadása ellen politikai, pénzügyi és diplomaciai okokból. Sir Gladstone kincstári kancellár pártolja a szerződést. Horsman módosítványa szavazásra kerülvén, az 282 szavazattal 56 ellenében, tehát 226 szavazattal többséggel elvetett. A fölirat elfogadtatván, a felsőházban átküldetett. — A felsőházban Wodhouse lord (külügyi államtitkár) Normanby marquis kérdésre feleli, hogy Anglia semmi pártisnezetet sem taussított Toscanára nézve, sem az előbbi, sem a következő választá.

sokra befolyást nem gyakorolt és a többi hatalmaknak is a be-nemavatkozás politikáját ajánlta. A Toscana ideiglenes kormánya ellen tett kegyetlenség-vádja alaptalan.

— *Belgrad*, márc. 10. Milos fejedelem küldöttségét nevezett ki Stambulba, a portával szorosabb viszonyt szőni és tüle új engedményeket eszközölni ki.

— *Madrid*, márc. 6. A tengerszoroslaton az idő kevéssé javult. Echague hadosztálya 4-kén Rio-ban táborozott; mint hiszik, már megérkezett Tetuanba.

— *Turin*, márc. 8. Az itt állomásozó francia tiszték erősítik, hogy a francia csapatok Lombardiából csakugyan nemsokára elindulandnak, csak hogy az indulás napját és óráját még nem tudják, minthogy erre nézve Párisból várják a rendeletet. — April 1-jétől kezdve az egész szárd hadsereg hadilábra fogna állíttatni. Mint mondják, Tortonába közelebről 7,000 francia fog áttétetni.

— *Páris*, márc. 10. A „Constitutionnel” Grandguillotollából egy cikket hoz e fölirat alatt: „Az általános szavazás a közrend Európában.” A cik szükségesnek tartja, kijelölni határvonalát a nemzeti szuverenitás tanának, mely jelenleg a császár politikája ellen és oly kombinációk javára kezd érvényestülni, melyek ellen a császárnak ugyan mincs kifogása, de a melyek tanácsa nélkül szövődnek. Szükséges bizonyítani, hogy e tan helytelen terjesztés által mennyi bonyodalmat és legyőzhetlen veszélyeket okozhatna Európának. — Az általános szavazást csak az ország beljében lehet alkalmazni és sem a szuverenitás gyakorlatát nem gátolhatja vonatkozásában a külföldhöz, sem pedig területi nagyobbításra okot nem szolgáltatthat. A cik fölödozza a francia politikát a solidaritástól mindazon tettekért, melyek sem az ő tanácsaival, sem Európa közjogával meg nem egyeznek.

— *Modena*, márc. 10. Wildenbruch (porosz) tbk ide érkezett.

— *Chambery*, márc. 10. A chambery- és anneey-i kormányzóktól minden községben egy nyilatkozvány kering, mely közhírré teszi, hogy a népség közelebről össze fog hivatalni, hogy a parlament által szabott módon szavazzon: Piemont mellett akar-e maradni, vagy Franciaországhoz kíván csatlakozni.

— *Turin*, márc. 8. *Arèse gróf állítólag azért küldetik Angliába, hogy jegyvereket szerezzen.* A katonai fölügyelőség parancsot kapott Vogherába menni, e bekeblézésről sem Belgium sem Poroszország nem félhet, mert Belgium az összes nagyhatalmak ortalma alatt áll, Poroszország pedig oly szövetségi államhoz tartozik, melytől Franciaországnak nincs mit tartania, míg Olaszországban oly elemek vannak, melyek Franciaországra nézve veszélyesekké válhatnak.

— *Párisi tudósítások szerint, a szárd király igen lekötelőző levelet irt a francia császárhoz, melyben azonban ragaszkodik eddigi politikájához.* Cavour gróf márc. 3-kán kelt sürgönyében *elfogadta volna a francia követeléseket.*

— *Russel lord azt nyilváníttotta volna Persigny grófnak, hogy igen szorong a keresk. szerződés, tehát a kabinet sorsa miatt.* Mindaz, amit az angol kormány eddig tehetett, nem egyéb, mint hogy a vitát elnapoltatta; obajttandó volna tehát a lord szerint, hogy Franciaország ez időközti használja föl arra, hogy Savoyát illetőleg öszintén jelentse ki szándékait.

— *A francia törvényhozó test márc. 6-ki ülésében egy törvényjavaslat olvastatott föl, mely a hadjuttalékot 140 ezer emberről 100 ezerre szállítja le.*

TÁROGATÓ.

— *Kik vannak a nemzeti színháznál nyupdíjazva?.. Szilágyi Pál 630 frt. Balogh István 453 frt. 60 kr. Kovács Mária 604 frt. 80 kr. Telepi György 640 frt. László József 840 frt. Siroki Károly zenész 302 frt. 40 kr. Fügedi Katalin 184 frt. 80 kr. Egressy Gábor 840 frt. Lendvay-Látki-czsné 840 frt. Perron János 245 frt. Fáycsy Lajosné 220 frttal. Ezen sorozatból kitűnik, hogy az adakozások hováfordítanak, valamint az is, hogy a magyar nemzet nem hagyja éhezni azokat, kik neki szolgáltak.*

— *Irtuk már, hogy Mizesy Mari k. a., ki Saluzzó-ban Merina név alatt énekel, mily nagy tetszés- és lelkesedéssel fogadlított az ottani közönségtől. E lelkesült fogadás azonban febr. közepén a legmagasb fokra hágott a művésznő jutalomjátéka alkalmával. A „Corr. del Po” azon nap reggelén következő jelentést hozta: „Ma leend az ideny utolsó jutalomjátéka. Merina k. a. javára, a színház fényes kivilágítása mellett. E jelentéshez egy szót sem akarunk tenni, mert a tisztelt kiszámozó saját érdemei azért egészen fölöslegessé teszik.” — Igen lelkesen bucsuztak el tőle. Emlékversekkel, koszoruk- és csokrokkal fogadták kiléptekor, s a szalagok közt a nemzetiszín is képviselve volt. Továbbá egy ibolya-bokrétát kapott hat köves gyűrűvel, s egy római övet középen a lötközékéhez. Saluzzóban alig emlékeznek ily fényes bucsuelőadásra, mely a fiatal énekesnőt nagyon buzdítani fogja szépen kezdett pályáján.*

— *Érdekes kísérlet.* A pétevári pénzverő hivatalnál az ottani főnök *Butenjef* tábornok által kísérlet tététeit, mennyit vesz sulyából a forgásban levő arany és ezüst-péNZ. A kísérlet igen egyszerű: az arany és ezüst-péNZ t. i. egy csavargép által 4 órai dörzölésnek tététeit ki, — az eredmény következő: 20 font ezüst a müttét után 8 zolotnikkal (melyből 96 nyom 1 fontot) kevesebbet nyomott, ugyanannyi arany 15 zolotnikkal nyomott kevesebbet; így tehát a forgásban levő arany még egyszer annyit vesz sulyából mint az ezüst, miből kitűnik, hogy az arany és ezüst értékét tekintve, mely úgy áll egymáshoz mint 1: 15¹/₂, a forgásban levő aranypéNZ értékének vesztesége 30—31-szer nagyobb, mint az ezüst péNZé.

— *Börze-tréfák.* A börzén multkor nagy izgatottság mutatkozott, — feszülten várták a párisi trónbeszédet. Kétnegyed háromra közeledik egy börzefátogató társához e titokteljes szavakkal: „Már tudom a trónbeszéd kezdetét.” „Mit mondott?” kérdi a másik. „Hogy mit mondott voltaképen, még nem tudom, de az elejét tudom.” „Nos, hát miként hangzik az eleje?” „Messieurs! — többet nem tudok!”... A tréfa elfogadhatónak találták, — s így a többiek is különösen megtréfálták egymást.

— *Wöber Luiza, a szegedi nőegylet elnöke, a magyar Akademia palotájára 100 forintot küldött be a nőegylet nevében.*

Nemzeti színház. Ma adatik: „Egy bukás sikere”. Eredeti vigj. 3 felvonásban.

Nemzeti könyvvésztes.

30. Vasár- és ünnepnap i egyházi beszédek. Szerző Ne-deczky Gáspár dömöri plébános. Pest, 1860. 8-rét 362 lap. Nyomatott Gyurán Józsefnél. Ára 2 frt. a. é.

31. Szabadkai Kazinczy-emiény. Szerkesztette Makcs Ernő. Kiadták Büben. Szabadkán, 1860. Kis 8-rét 25 lap. Nyomatott Bittermann Károlynál. Ara diszkötésben Kazinczy arcepevel 1 frt. füze 30 kr. a. é.

Tulajdonos kiadó és felelős szerkesztő: Főmunkatárs: Lonkay Antal. Garay Alajos.